

УДК636.2.084.42; 633.34

© 2009

*Труш В.М., кандидат сільськогосподарських наук,
Агрофірма „Шахтар” Донецької області*

НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ОДНОСТАДІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ МОЛОДНЯКУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ НА М'ЯСО

Рецензент – доктор сільськогосподарських наук І.В. Гносивий

Висвітлена порівняльна оцінка широко розповсюдженої традиційної трьохстадійної технології (молочної, дорощування і відгодівлі) і одностадійної (від народження й до реалізації). За традиційної технології не забезпечується рентабельність виробництва яловичини. Застосування одностадійної технології дозволяє зменшити витрати корму і собівартість приросту, забезпечуючи високу рентабельність.

Ключові слова: *жива маса, м'ясна продуктивність, яловичина, туша, жир-сирець, бички, молодняк.*

Постановка проблеми. В останні 18 років при переході аграрного сектора до ринкової економіки суттєві зміни відбулися в галузі скотарства: різко зменшилося поголів'я корів і виробництво яловичини та телятини. В усіх категоріях господарств воно становить 562 тис. тонн у забійній масі, що втричі менше, порівняно з 1990 роком (1985 тис. тонн). Це – наслідок зменшення поголів'я великої рогатої худоби, а також низьких середньодобових приростів (392 г). Іншою причиною є недосконалі традиційна технологія вирощування молодняку великої рогатої худоби на м'ясо. За цієї технології потенціал м'ясної продуктивності використовується лише на 40-50%; разом із тим збільшуються строки підготовки тварин до забою.

У результаті такої технології вирощування практично неможливо одержувати стабільні середньодобові прирости живої маси на всіх стадіях. При цьому витрати кормів, собівартість продукції зростають, а одержана відносно жирна яловичина не відповідає сучасним вимогам споживача – в кінцевому результаті не забезпечується рентабельність виробництва яловичини в ринкових умовах.

Аналіз основних досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Згідно зі стандартами [6], традиційна технологія вирощування молодняку великої рогатої худоби передбачає три стадії: перша молочна (до 4-6

місяців), друга – дорощування, третя – відгодівля. В зв'язку з цим застосовується різноманітна годівля: помірна (в молочний), низька (при дорощуванні) і висока (на відгодівлі) зі значними витратами зернових концентратів у раціоні з метою компенсації спаду приросту і підвищення вгодованості.

За цієї технології, по-перше, отримують низькі середньодобові прирости на етапі дорощування; по-друге, нераціонально використовуються корма; й по-третє, підвищується собівартість яловичини. Внаслідок виробництва її є збитковим.

Пошук резервів збільшення виробництва яловичини за рахунок застосування інтенсивного вирощування молодняку великої рогатої худоби присвячені роботи багатьох дослідників: Є.М. Доротюка [2], В.М. Кандиби [2-3], В.Г. Пруднікова [4-5], І.С. Трончука [7]. Нами встановлено, що необхідний об'єм виробництва яловичини в Україні – 1,8 млн. тонн у забійній масі – може бути досягнутий при нинішній кількості поголів'я великої рогатої худоби, однак, за інтенсивного вирощування всього надремонтного молодняку до 450-500 кг живої маси та відгодівлі вибракуваних корів.

Двохстадійна технологія вирощування молодняку великої рогатої худоби на м'ясо, яка розроблена В.Г. Прудніковим [4-5], включає дві стадії – молочну і післямолочну – до реалізації при максимальному споживанні об'ємних кормів і оптимальних витратах зернових концентратів. Проте в молочній стадії застосовується помірний рівень годівлі, що не дає змоги отримувати високі прирости й реалізувати біологічний потенціал м'ясної продуктивності.

У господарствах східного регіону України найбільш розповсюджена червона степова порода. В останні 20-25 років завозиться худоба голштинської, а з м'ясних – абердин-ангуська порода.

До сьогодні, на жаль, порівняльного вивчення їх м'ясної продуктивності за різної технології вирощування молодняку цих порід в умовах східного регіону України не проводилося.

Мета досліджень: провести порівняльне ви-

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО. ТВАРИННИЦТВО

вчення ефективності вирощування молодняку різних напрямів продуктивності за традиційної (трьохстадійної) і нової (однотадійної) технологій, максимально наближене до реальних можливостей сільськогосподарських підприємств кормового фону.

Методика проведення досліджень. Дослідження виконані на базі АФ „Шахтар” (комплекс „Україна”) Слав`янського району Донецької області у 2001-2004 рр. Для проведення дослідів за принципом пар-аналогів було сформовано чотири групи бичків по 24 голови таких порід: I – червона степова, II – голштинська, III – червона степова х абердин-ангуська, IV – абердин-ангуська. Половину з них (по 12 голів кожної групи) вирощували за традиційною трьохстадійною технологією, інші – за однотадійною (табл. 1). Рівень і тип годівлі були однаковими. В досліді вивчено: енергію росту, динаміку живої маси, м'ясу продуктивність із комплексною оцінкою забійних показників, хімічного складу

біологічної повноцінності яловичини, а також економічну ефективність вирощування бичків за загальноприйнятою методикою.

Результати досліджень. Дослідження дали змогу виявити додаткові резерви збільшення виробництва і покращання якості яловичини за рахунок більш повної реалізації генетичного потенціалу м'ясної продуктивності молодняку при застосуванні альтернативної однотадійної технології вирощування тварин (табл. 2).

Отже, з наведених даних видно, що застосування однотадійної технології вирощування дозволяє збільшити живу масу молодняку у вісімнадцятимісячному віці на 40-45 кг.

Завдяки однотадійній технології зменшуються витрати корму на кг приросту на 0,7-1 кормову одиницю (9,2-13,6%). За цієї технології вирощувані бички мали кращу оплату кормів, меншу собівартість приросту живої маси. Їх реалізація забезпечувала значно більший прибуток і вищий рівень рентабельності. Традиційна технологія

1. Схема науково-господарського дослідів

Група	Порода, породність	n	Особливості технології вирощування
Традиційна технологія вирощування			
I контрольна	червона степова	12	помірний рівень годівлі (в молочний) низький (при дорощуванні) високий (на відгодівлі)
II дослідна	голштинська	12	
III дослідна	червона степова х абердин-ангуська	12	
IV дослідна	абердин-ангуська	12	
Альтернативна однотадійна технологія вирощування			
I контрольна	червона степова	12	Інтенсивне вирощування від народження до забою без стадії дорощування і відгодівлі
II дослідна	голштинська	12	
III дослідна	червона степова х абердин-ангуська	12	
IV дослідна	абердин-ангуська	12	

2. Порівняльна оцінка різної технології вирощування молодняку

Показник	Технологія вирощування, порода							
	традиційна трьохстадійна				однотадійна			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Жива маса в 18-місячн. віці, кг	396	387	454	487	442	430	500	527
Маса туші, кг	178,8	167,2	214,2	255,3	208	201	263	286
Вихід туші, %	49,0	46,7	51	56	49,9	47,5	54,5	57,5
Забійний вихід, %	52,4	50,5	54,6	59,7	54,4	50,3	56,9	60
Витрати кормів на 1 кг приросту, к. од.	8,42	8,96	7,50	7,00	7,71	8,00	6,6	6,40
Собівартість 1ц приросту, грн.	383	396,7	345,4	381,8	364,0	375,0	332,3	373,5
Чистий прибуток, грн.	-143,5	-168	422	512	168	107,4	845	617
Рівень рентабельності, %	-9,8	-11,8	28,7	28,9	11,2	7,16	54,1	33,0

виращування бичків молочних порід (червоної степової і голштинської) була збиткова. При одностадійній технології рентабельність становить, відповідно, 11,2 і 7,2%; аналогічний у помісних і абердин-ангуських тварин, відповідно, 54 і 33%.

Слід зазначити, що чистий прибуток і рівень рентабельності у абердин-ангуських бичків були дещо нижчі, у порівнянні з помісними аналогами. Це пояснюється тим, що у м'ясному скотарстві вартість утримання корів переноситься на молодняк.

Висновки: 1. До цього часу при виробництві яловичини широке розповсюдження набула традиційна трьохстадійна технологія виращування молодняку (молочна, дорощування і відгодівля). За цієї технології подовжується тривалість виращування, збільшуються витрати кормів на одиницю приросту, молодняк реалізується низькою живою масою при високій собівартості яло-

вичини. Її виробництво є збитковим.

2. Максимальне використання в стадії дорощування дешевих грубих, соковитих і зелених кормів при економії концентратів у межах 15-20% за поживністю гальмує біологічно прискорену здатність росту – добові прирости не перевищують 500-600 г.

3. За надлишкового використання концентрованих кормів на стадії біологічного уповільнення росту (відгодівлі), добові прирости хоча і підвищуються до 800-900 г, але при цьому нераціонально використовуються корми і погіршується якість продукції.

4. Застосування одностадійної технології виращування дозволяє збільшити живу масу молодняку у вісімнадцятимісячному віці на 40-45 кг, зменшити витрати на кілограм приросту і собівартість приросту живої маси; забезпечує рентабельність виробництва яловичини.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Доротюк Э.Н., Прудников В.Г. Интенсификация производства говядины на Украине // Молочное и мясное скотоводство. – 1997. – №6. – С.34-38.
2. Кандиба В.М., Михальченко С.А. Обґрунтування сучасних технологій виращування бичків молочних та комбінованих порід // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини: Зб. наук. праць / ХДЗВА. – Харків, 1999. – Вип. 5 (29). – С. 14-19.
3. Кандиба В.М. Породні технології – пріоритетний напрямок досягнення генетичного потенціалу м'ясної продуктивності і конверсійної здатності бичків порід України // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини: Зб. наук. праць. Вип. 12 (36). – Харків, 2004. – Вип. 5 (29). – С. 60-69.
4. Прудников В.Г. Пути интенсификации производства говядины. – Харьков: РВП «Оригинал», 1997. – 190 с.
5. Прудников В.Г. Интенсифікація виробництва яловичини в Україні // Тваринництво України. – 1998. – №3. – С. 6-8.
6. Система стандартов в скотоводстве. Отраслевые стандарты. М.: ВО «Агропромиздат», 1988. – 23 с.
7. Трончук І.С. Фізіологічні та технологічні основи інтенсифікації виробництва високоякісної яловичини в Україні // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2008. – №3. – С. 60-66.